

NORGES HØYESTERETT

Den 23. desember 2014 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Tønder, Endresen og Bull i

HR-2014-02505-U, (sak nr. 2014/2129), straffesak, anke over beslutning:

A (advokat Frode Sulland)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

KJENNELSE:

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning om å nekte anken over vedtatt forelegg fremmet.
- (2) A – født 00.00.1995 – ble søndag 2. februar 2014 av politimesteren i Oslo siktet for overtredelse av straffeloven § 350 andre ledd, straffeloven § 326 nr. 1 og politiloven § 30 nr. 1 jf. § 5. Grunnlaget var at han samme dag kl. 00.45 i beruset tilstand hadde forstyrret omgivelsene utenfor et utested i Oslo sentrum, opptrådt aggressivt og kverulerende overfor politiet og dørvakter, utøvet motstand og hindret politiet i det han ble forsøkt påsatt håndjern, samt for ikke å ha rettet seg etter pålegg om å fjerne seg fra stedet.
- (3) A vedtok samme dag – etter å ha tilbrakt resten av natten i politiarresten – forelegg på 15 000 kroner, subsidiært fengsel i 30 dager. Den 3. februar 2014 klagde han – sammen med sin far – på forelegget. Det ble vist til at politiet hadde rådet A til å vedta forelegget for å få strafferabatt, og for å få "saken ut av verden". A påstod at han følte seg presset av politiet til å vedta forelegget der og da. Videre viste han til at han hadde bestridt det faktiske grunnlaget i forelegget, men at politiet ikke hadde notert hans anmerkninger. Det ble samtidig også klaget over politiets overdrevne maktbruk i situasjonen hvor han ble brakt inn til politiarresten. A anmeldte senere en politibetjent til Spesialenheten for politisaker for dette forholdet. Saken mot den anmeldte politiførstebetjenten ble 22. oktober 2014 henlagt i det intet straffbart forhold ble ansett bevist.
- (4) Klagen over forelegget ble forelagt Oslo statsadvokatembeter som ikke fant grunn til opphevelse. A anket deretter forelegget til Borgarting lagmannsrett i det han anførte at vedtakelsen av forelegget ikke var bindende som viljeserklæring, jf. straffeprosessloven § 259

andre ledd nr. 3. Ved Borgarting lagmannsretts beslutning 29. september 2014 ble anken nektet fremmet i medhold av straffeprosessloven § 321 andre ledd.

- (5) A har anket beslutningen til Høyesterett. Han gjør gjeldende at anken er rettidig inngitt ved forsvarers anke 15. oktober 2014. Videre at det er urimelig at A ikke blir fri fra vedtakelsen av forelegget. Til støtte for dette er det i anken – i korte trekk – gjort gjeldende at A ved vedtagelsen ikke forstod at dette medførte at han mistet muligheten for å få overprøvd det faktiske grunnlaget i forelegget. På bakgrunn av politiets råd og uttalelser i vedtagelsessituasjonen, er det holdepunkter for å anta at han vedtok forelegget på uriktig grunnlag. Politiet burde i denne konkrete situasjonen anbefalt A å ta betenkningstid for å rådføre seg med andre. Vedtagelsesskjemaet – slik rubrikkene er utformet – gir ikke tilstrekkelig sikkerhet for at han forstod at betenkningstid var et alternativ. A har nedlagt slik påstand:

"Vedtagelsen av forelegget oppheves."

- (6) *Påtalemyndigheten* har anført at anke først ble fremsatt 21. oktober 2014 ved As eget skriv, og at anken derfor er for sent fremsatt, og at anken skal avvises. Det er også gjort gjeldende at det ikke foreligger objektive holdepunkter for at A ved vedtagelsen ga uttrykk for at grunnlaget for forelegget var mangelfullt eller misvisende, eller at han rettslig sett ikke var innforstått med de samlede konsekvenser av å vedta forelegget. Det er nedlagt slik påstand:

"Anken avvises. Subsidiært anken tillates ikke fremmet."

- (7) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anke over beslutning kan undertegnes av advokat alene, jf. straffeprosessloven § 380, og anken er da rettidig.
- (8) Utvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling, jf. straffeprosessloven § 321 sjettede ledd. Dette omfatter blant annet om spørsmålet om hvorvidt anken skal fremmes er vurdert etter riktig vurderingstema og om det skjønner lagmannsretten har utøvd, er forsvarlig – herunder om det ut fra retts- og bevisspørsmålene var forsvarlig å nekte anken fremmet etter en skriftlig og forenklet behandling, jf. Rt. 2012 side 1342 med henvisning til tidligere praksis.
- (9) Lagmannsretten viser til at angrep på den faktiske beskrivelse i forelegget normalt ikke kan begrunne mangler ved vedtakelsen, og at det også er situasjonen her. Det tilføyes så:

"Den omstendighet at siktede har anmeldt polititjenestemannen som pågrep ham til Spesialenheten for politisaker for overdreven maktbruk, kan dermed heller ikke tillegges vekt med hensyn til gyldigheten av vedtakelsen."

- (10) Dette viser at lagmannsretten ved sin prøving av anken har bygget på en for snever forståelse av hva som vil være relevant for prøvingen. Det kan ikke være tvilsomt at det, uavhengig av skyldspørsmålet, vil være relevant om den siktede ble utsatt for overdreven maktbruk ved pågripelsen. En slik hendelse måtte utvilsomt ha virket intimiderende på den som ble utsatt for det, og slik sett ha hatt betydning for om siktede bør anses bundet av vedtakelsen.
- (11) Lagmannsretten hadde på avgjørelsestidspunktet ikke noe grunnlag for faktisk å se bort fra det som var anført fra siktedes side. Spesialenheten for politisaker hadde ikke truffet noen avgjørelse i saken, og det er ingen opplysninger om at lagmannsretten hadde kjennskap til de erklæringer vitnene hadde avgitt.

- (12) Lagmannsretten drøfter heller ikke for øvrig de konkrete omstendigheter i saken vurdert opp mot spørsmålet om siktede bør være bundet av vedtakelsen. Det er for det første opplyst fra politiets side at siktede var overstadig beruset natt til den 2. februar da han ble pågrepet, og det må inngå i den samlede vurdering av om den vedtakelse som skjedde den påfølgende morgen bør anses bindende for ham.
- (13) Politiet har ikke bestridt at siktede ble oppfordret til å vedta forelegget, blant annet ved at det ble fremhevet at dette ville "få saken ut av verden". Ikke minst på bakgrunn av politiets opplysning om at siktede allerede ved pågrepelsen ga uttrykk for at han ville anmelde polititjenestemannen, fremstår oppfordringen som lite skjønnsom.
- (14) I det minste burde også dette ha inngått i lagmannsrettens vurdering. Samlet sett er lagmannsrettens beslutning så vidt fristilt fra de konkrete omstendighetene i den påankede sak at det ikke kan legges til grunn at lagmannsretten har foretatt en selvstendig prøving av om siktede bør være bundet av vedtakelsen, og lagmannsrettens kjennelse må da oppheves.
- (15) Avgjørelsen er enstemmig.

SLUTNING :

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Clement Endresen
(sign.)

Bård Tønder
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)

Riktig utskrift: